

100-lecie wybuchu I WOJNY ŚWIATOWEJ

Aktualności

2014-10-31

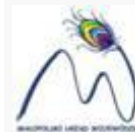
Październik 1914 r.

W dniach **10-20 października** trwają zaciekle walki na przedpolach Warszawy. To gen. Hindenburg – przekonany o swoim powodzeniu – wprowadza w życie plan zdobycia miasta. Tymczasem już **26 września** naczelny wódz wojsk rosyjskich, wielki książę Mikołaj Mikołajewicz, wydaje w Chełmie lubelskim polecenie, na mocy którego dwie armie rosyjskie zostają skierowane na linię środkowej Wisły. Zgodnie z rozkazem Rosjanie przygotowują się do ofensywy. Zaczyna się tzw. operacja warszawsko-dęblińska. Rosjanie przerzucają znaczne siły z prawego brzegu Wisły na lewy, w rejon ujścia Bzury. **27 października** gen. Hindenburg, obawiając się okrążenia, zarządza odwrót. Wycofuje się aż w rejon Częstochowy. W czasie odwrotu jego armia niszczy drogi, mosty, dworce i linie kolejowe.

Austriakom także nie wiedzie się dobrze. 1 armia austro-węgierska ponosi klęskę pod Dęblinem. W Galicji wojska austriackie **pod koniec października** zostają zaś zepchnięte w kierunku Dunajca i przełęczy karpackich.

27 września Niemcy atakują w kierunku Antwerpii. Na pomoc Belgom przychodzą Francuzi oraz Brytyjczycy. **3 października** w mieście zjawia się Winston Churchill. Próbuje zagrzać Belgów do walki. Oblężonym ma pomóc 40-tysięczny korpus brytyjsko-francuski z Gandawy. Nie wkracza on jednak do akcji: z **9 na 10 października** Antwerpia poddaje się po ostrzale ciężkiej artylerii – szybciej, niż spodziewali się tego alianci. Niemcy nie tyle mieli przewagę liczebną, ile zdecydowanie lepszą broń. W Antwerpii i innych twierdzach Niemcy zdobędą

Dane teleadresowe

JAN BRODOWSKI
RZECZNIK PRASOWY
WOJEWODY
MAŁOPOLSKIEGO

ul. Basztowa 22
32-156 Kraków
tel. 12 39 21 116
e-mail:

rzecznik@malopolska.uw.gov.pl

łącznie 1,3 tysiąca dział oraz magazyny pełne żywności, sprzętu wojennego i amunicji.

29 października król Albert decyduje się na otwarciu śluz pod Nieuwpoort. Powstaje długa na 32 kilometry i szeroka na 3 kilometry zapora z wody, błota i szlamu. Zapory tej, sięgającej kanału La Manche, nie uda się Niemcom pokonać. Do końca wojny nie będą już atakować Belgów. Północno-zachodni skrawek Belgii pozostanie wolnym terytorium.

Po bitwie pod Marną von Moltkego na stanowisku szefa sztabu zastępuje gen. Erich von Falkenhayn. Nowy dowódca za najważniejsze zadanie Rzeszy uznaje odcięcie Flandrii od brytyjskich źródeł zaopatrzenia i kontyngentów brytyjskiej armii. Dlatego też zarządza ofensywę przez pola Flandrii w kierunku kanału La Manche. W dniach **2-9 października** trwa bitwa pod Arras. **12 października** Niemcy zajmują Lille, **trzy dni później** port w Ostendzie, a następnie maszerują na Calais. Francuzi, dowodzeni przez marszałka Focha, dzielnie stawiają opór. Wspierają ich Belgowie oraz Brytyjczycy walczący w ramach Brytyjskich Sił Ekspedycyjnych. Dowodzi nimi John French, który jednak dość sceptycznie ocenia możliwości Francuzów. 30 sierpnia pisał do Londynu: „Nie mogę powiedzieć, ażebym spoglądał z nadzieją na dalszy przebieg kampanii we Francji. Bardzo szybko znika moja wiara w zdolność francuskich dowódców do doprowadzenia jej do szczęśliwego końca”.

W dniach **19 października – 22 listopada** zostaje rozegrana pierwsza bitwa pod flandryjskim Ypres, ok. 40 km od Ostendy. Będzie to – po Marnie – najważniejsza bitwa na froncie zachodnim. Gen. Falkenhayn tak jest pewien wygranej, że zaprasza cesarza na defiladę zwycięstwa pod Ypres. Dowiedziawszy się o tym, marszałek French miał powiedzieć: „Cesarz chce wkroczyć do Ypres. Nic z tego. Ja sobie tego nie życzę”. I rzeczywiście ofensywa niemiecka zostanie zatrzymana. Straty będą jednak ogromne. Niemcy nazwą tę bitwę „rzezią niewiniątek”. Armie niemieckie składały się bowiem głównie z młodych ochotników, studentów. Wobec mniejszych, ale bardziej doświadczonych oddziałów brytyjskich były skazane na porażkę.

21 października Turcja zamyka szlak morski przez cieśniny Bosfor i Dardanele. **29 października**

niemieckie okręty (pod banderą Turcji) bombardują Odessę, Sewastopol, Teodozję i Nikołajew. To wszystko prowadzi do tego, że **2 listopada** Rosja, Wielka Brytania i Francja wypowiedają wojnę Turcji. Enver Pasza, turecki minister wojny, wyznaje w rozmowie z ambasadorem USA Henrym Morgenthauem seniorem: „Trzymamy z Niemcami, bo leży to w naszym interesie. Oni trzymają z nami, bo jest to w ich interesie”.

12 października rozpoczyna się proces zamachowców z Sarajewa i ich współpracowników. Wyrok zostaje ogłoszony **29 października**. Spośród 25 oskarżonych sąd w Sarajewie trzy osoby skazuje na śmierć. Wyrok zostanie wykonany **3 lutego 1915 roku**. Kara śmierci omija Gawriłę Principa. W chwili zatrzymania miał bowiem 19 lat i 11 miesięcy. Miesiąc brakujący mu do pełnoletniości przedłuża mu zatem życie. Zostaje skazany na 20 lat ciężkiego więzienia w twierdzy w Treznie koło Pragi. O więzieniu tym mawiano, że mogły tam przeżyć tylko szczury... Princip umiera **28 kwietnia 1918 roku**. W ramach kary 28. dnia każdego miesiąca zamachowcy nie otrzymywali posiłków, zaś 28 czerwca każdego roku byli zamykani w piwnicy. Końca wojny i powstania nowego państwa Serbii-Chorwacji-Słowenii doczekało pięciu oskarżonych w procesie sarajewskim. Po 1918 roku, w miejscu, gdzie Princip dokonał zamachu, umieszczono tablicę: „Z tego miejsca 28 czerwca 1914 r. Gawriło Princip strzałami wyraził narodowy protest przeciw tyranii i wielowiekowe dążenia ku wolności”.

Źródła:

A. Chwalba, Samobójstwo Europy. Wielka wojna 1914-1918;

J. Pajewski, Historia powszechna 1871-1918;

http://wyborcza.pl/alehistoria/1,139189,16185957,Kalendarium_I_wojny_swiatowej.html;

http://pl.wikipedia.org/wiki/I_bitwa_pod_Ypres;

[http://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_pod_Warszaw%C4%85_i_Iwangorodem_\(D%C4%99blinem\)](http://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_pod_Warszaw%C4%85_i_Iwangorodem_(D%C4%99blinem));

www.muzeumwp.pl/kalendarium/12;

pl.wikipedia.org/wiki/I_wojna_%C5%9Bwiatowa